

**Відповіді до завдань II етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства
у 2024-2025 навчальному році**

10 клас

Завдання I   Тести

1. Яке твердження є помилковим:

А. Держава – це особлива форма організації суспільства;

Б. Державна влада не є обов'язковим атрибутом людського суспільства;

В. Будь-яка форма влади передбачає можливість застосування легального примусу;

Г. Суверенітет є однією з ознак незалежної держави.

2. Виявом якого методу державного управління є вказана нижче норма ст. 263 Кримінального кодексу України: «Не підлягає кримінальній відповідальності, ..., особа, яка добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої».

А. Примус;

Б. Переконавання;

В. Мотивація;

Г. Контроль;

Д. Заохочення.

3. Яка з зазначених держав є асиметричною федерацією:

А. Індія;

Б. Німеччина;

В. США;

Г. Франція;

Д. Швейцарія.

4. У якому випадку нині працівник може бути звільнений з роботи з ініціативи адміністрації:

А. У разі відсутності працівника на роботі протягом чотирьох місяців підряд та відсутності інформації про причини відсутності;

Б. У разі досягнення пенсійного віку та наявності права на пенсію;

В. У разі виявлення допущеної працівником помилки, що викликала значну шкоду у разі відсутності на роботі впродовж двох годин протягом робочого дня;

Г. У разі відсутності на роботі впродовж двох годин протягом робочого дня.

5. М. купив телефон, однак, протягом п'яти днів не користувався ним. На п'ятий день він вирішив, що він не підходить йому за кольором, та вирішив звернутися до продавця, аби обміняти його на такий самий телефон іншого кольору. Продавець вказав, що такого телефону в продажі вже немає. Тоді покупець М. зажадав повернути йому гроші. Норми якої галузі права регулюють вказану ситуацію.

А. Адміністративного;

Б. Господарського;

- В. Фінансового;
- Г. Цивільного.**

6. 14-річний громадянин С. проник до квартири, у якій як він вважав нікого немає. В кімнаті, де він взяв гроші та портативний комп'ютер, мешканців не було, але з сусідньої кімнати за його діями спостерігала стара бабуся, яку Д. не помітив. Дайте кваліфікацію дій громадянина Д.

А. Скоєно грабіж, Д. буде притягнуто до кримінальної відповідальності;

Б. Скоєно крадіжку, Д. буде притягнуто до кримінальної відповідальності;

В. Скоєно крадіжку, але Д. не буде притягнуто до кримінальної відповідальності у зв'язку з недосягненням відповідного віку;

Г. Скоєно дрібну крадіжку, Д. буде притягнуто до адміністративної відповідальності;

Д. Скоєно дрібну крадіжку, але Д. не буде притягнуто до адміністративної відповідальності в зв'язку з недосягненням відповідного віку.

7. До складу спадщини входять:

А. Особисті і немайнові права;

Б. Права на відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;

В. права на аліменти, пенсію, допомогу або інші виплати, встановлені законом;

Г. права та обов'язки особи як кредитора або боржника;

Д. Майнові права інтелектуальної власності

8. Які повноваження має Конституційний Суд України *(декілька відповідей)*:

А. Вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України та центральних органів виконавчої влади;

Б. Офіційне тлумачення Конституції та законів України;

В. Надання висновків про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України;

Г. Надання висновків щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту.

Д. Надання висновків про відповідність Конституції України (конституційність) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою або ініціативою Президента України.

9. Оберіть найточніше визначення поняття філіація:

А. Отримання громадянства за народженням;

Б. Отримання громадянства шляхом вибору з кількох можливих;

В. Отримання громадянства іноземцем;

Г. Отримання громадянства за територіальним походженням.

10. У якому випадку працівник може бути звільнений з роботи з ініціативи адміністрації:

А. У разі набрання законної сили вироком суду, яким працівника засуджено до позбавлення волі або до іншого покарання, яке виключає можливість продовження даної роботи;

Б. У разі призову працівника на військову службу;

В. У разі відсутності на роботі дві години протягом робочого дня;

Г. Нез'явлення на роботу протягом трьох місяців підряд внаслідок тимчасової непрацездатності;

Д. У разі поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу.

11. Серед названих правочинів визначте ті, що є односторонніми:

А. Видача довіреності;

Б. Дарування;

В. Купівля-продаж;

Г. Міна;

Д. Прийняття спадщини.

12. До ознак публічного права можна віднести:

А. Його галузі регулюють рівносторонні відносини між рівними, юридично не підпорядкованими суб'єктами;

Б. Застосовується договірна форма встановлення суб'єктивних прав і обов'язків;

В. Його суб'єкти здійснюють волевиявлення одноособово;

Г. Головним правовим інструментарієм таких галузей права виступає дозвіл.

13. За вчинення булінгу учасників освітнього процесу, тобто дій, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються щодо учасників освітнього процесу, підлягає відповідальності:

А. Учасник (член групи) булінгу малолітнього віку;

Б. Учасник (член групи) булінгу неповнолітнього віку;

В. Учасник освітнього процесу, що заподіяв чи міг заподіяти шкоду психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;

Г. Шкільний учитель, що не повідомив про випадок булінгу (цькування) учасника освітнього процесу.

14. Воєнний стан передбачає:

А. Особливий правовий режим для запобігання загрози життю і здоров'ю громадян або спробі захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу. Що передбачає надання компетентним органам повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення безпеки та здоров'я громадян;

Б. Виникнення ситуації, що характеризується перешкоджанням нормальному перебігу подій надзвичайною або невідвратною за цих умов силою;

В. Особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень;

Г. Виникнення обставин, обов'язкових для суб'єктів, що склалися внаслідок стихійного лиха, у тому числі пожежі, повені, посухи, заморозків, граду, військових дій або суспільних збурень, а також інших обставин, які не могли бути керованими суб'єктом, включаючи втрату врожаю або його частини внаслідок несприятливих погодних умов, раптового припинення постачання води, тепла, електроенергії, не пов'язаного з несплатою їхньої вартості.

15. Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, є нечинними. У наведеному положенні Конституції України йдеться про принцип:

А. Правової визначеності;

Б. Добросовісності;

В. Розумності;

Г. Пропорційності.

16. «Інтереси забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та безпеки тощо можуть виправдати правові обмеження прав і свобод тільки в разі адекватності соціально обумовленим цілям». У цьому положенні, сформульованому Конституційним Судом України, йдеться про такий принцип права як:

А. Принцип добросовісності;

Б. Принцип розумності;

В. Принцип правової визначеності;

Г. Принцип пропорційності.

Завдання II

Юридичні задачі

1. Громадянин Карпенко та його дружина мали трьох дітей – Олександра (14 років), Марію (10 років) і Антона (7 років). Коли вони вирішили розірвати шлюб і жити окремо, виникло питання, як визначатиметься місце проживання їхніх дітей. Проконсультуйте подружжя. Чи повинна під час вирішення зазначеного питання враховуватися думка їхніх дітей?

Відповідь-тези:

Учні у відповіді повинні оперувати (вживати, описувати, застосовувати, пояснювати, аргументувати, звертатися, опиратися, наводити як приклад) такими нормативами та їх статтями:

Сімейний кодекс (ст. 160, 161, 171)

Цивільний кодекс (ст. 29)

Конвенція про права дитини (ст. 12)

Сімейний кодекс (ст. 160, 161, 171)

Стаття 160. Право батьків на визначення місця проживання дитини

1. Місце проживання дитини, яка не досягла десяти років, визначається за згодою батьків. *(Антон, 7 років)*

Місце проживання дитини, яка досягла десяти років, визначається за спільною згодою батьків та самої дитини. *(Марія, 10 років)*

3. Якщо батьки проживають окремо, місце проживання дитини, яка досягла чотирнадцяти років, визначається нею самою.

Стаття 161. Спир між матір'ю та батьком щодо місця проживання малолітньої дитини

1. Якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися органом опіки та піклування або судом.

Під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення.

2. Орган опіки та піклування або суд не можуть передати дитину для проживання з тим із батьків, хто не має самостійного доходу, зловживає спиртними напоями або наркотичними засобами, своєю аморальною поведінкою може зашкодити розвитку дитини.

3. Якщо орган опіки та піклування або суд визнав, що жоден із батьків не може створити дитині належних умов для виховання та розвитку, на вимогу баби, діда або інших родичів, залучених до участі у справі, дитина може бути передана комусь із них.

Якщо дитина не може бути передана жодній із цих осіб, суд на вимогу органу опіки та піклування може постановити рішення про відібрання дитини від особи, з якою вона проживає, і передання її для опікування органу опіки та піклування.

Стаття 171. Врахування думки дитини при вирішенні питань, що стосуються її життя

1. Дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї.

2. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути вислухана при вирішенні між батьками, іншими особами спору щодо її виховання, місця проживання, у тому числі при вирішенні спору про позбавлення батьківських прав, поновлення батьківських прав, а також спору щодо управління її майном.

3. Суд має право постановити рішення всупереч думці дитини, якщо цього вимагають її інтереси.

Цивільний кодекс (ст. 29)

Стаття 29. Місце проживання фізичної особи

1. Місцем проживання фізичної особи є житло, в якому вона проживає постійно або тимчасово.

2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, вільно обирає собі місце проживання, за винятком обмежень, які встановлюються законом. *(Олександр, 14 років)*

3. Місцем проживання фізичної особи у віці від десяти до чотирнадцяти років є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я тощо, у якому вона проживає, якщо інше місце проживання не встановлено за згодою між дитиною та батьками (усиновлювачами, опікуном) або організацією, яка виконує щодо неї функції опікуна.

У разі спору місце проживання фізичної особи у віці від десяти до чотирнадцяти років визначається органом опіки та піклування або судом.

4. Місцем проживання фізичної особи, яка не досягла десяти років, є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я, у якому вона проживає.

5. Місцем проживання недієздатної особи є місце проживання її опікуна або місцезнаходження відповідної організації, яка виконує щодо неї функції опікуна.

6. Фізична особа може мати кілька місць проживання.

Конвенція про права дитини (ст. 12)

Дитина має право вільно висловлювати власні погляди з усіх питань, що торкаються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага.

2. Від сильного вітру 16-річна Марія не втрималася на ногах на зледенілому тротуарі, хоча була дуже обережна. Унаслідок її падіння було завдано тілесне ушкодження середньої тяжкості малолітній дитині.

Чи підлягає Марія юридичній відповідальності? Відповідь обґрунтуйте?

Відповідь:

Марія не підлягатиме юридичній, зокрема кримінальній та цивільно-правовій відповідальності. Ситуацію, яка виникла за її участю, юристи називають юридичним казусом (випадком). У даному випадку суспільно небезпечний наслідок (тілесне ушкодження) перебував у причиновому зв'язку з падінням Марії. При цьому вона не передбачала і не могла передбачити зазначений наслідок. Поняття казусу в КК України не закріплене, проте береться до уваги в судовій практиці. Казус вважається обставиною, яка виключає юридичну відповідальність унаслідок відсутності вини особи і відповідно складу правопорушення, зокрема, складу злочину.

Завдання III

Дайте визначення поняттям.

1. Внутрішньо переміщена особа –
2. Джерела права (форми права) –
3. Відповідальність за порушення екологічного законодавства –
4. Джерела адміністративного права –
5. Презумпція правова –

Відповідь:

Внутрішньо переміщена особа – громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства,

порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Джерела права (форми права) – це визнана в конкретному суспільстві офіційна форма (спосіб) зовнішнього виразу та закріплення норм права, посилення на яку підтверджують їхнє існування.

Відповідальність за порушення екологічного законодавства – це сукупність правових засобів, встановлених законодавством (адміністративним, кримінальним, цивільним, трудовим, фінансовим тощо), які застосовуються у випадках порушення вимог охорони довкілля та екологічної безпеки населення, умов та режиму використання природних ресурсів, заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу.

Джерела адміністративного права – це зовнішні форми встановлення і вираження адміністративно-правових норм – акти правотворчості державних органів та організацій, органів місцевого самоврядування, прийняті в межах їхньої компетенції, а також міжнародні угоди (договори) і міжнародно-правові акти, ратифіковані Україною.

Презумпція правова – закріплене нормами права припущення про наявність або відсутність певного юридичного факту. Розрізняють заперечні (презумпція невинуватості) і незаперечні (яку не можна спростувати, є прикладом, презумпція неусвідомлення дітьми, що не досягли 14 років, суспільно небезпечного характеру діянь, передбачених Кримінальним кодексом України) презумпції.

Завдання IV

Чи відрізняється за значенням слово «право» у таких судженнях:

- 1) право громадян гарантовано Конституцією України;
  - 2) укладання договору регламентується нормами цивільного права;
  - 3) один із предметів, який вивчають студенти є історія держави і права;
  - 4) поліція – це правоохоронний орган;
  - 5) у всьому світі існують організації із захисту прав людини – правозахисні.
- Узагальніть відповіді у вигляді таблиці.

Відповідь:

Висловлювання	Значення слова «право»
право громадян гарантовано Конституцією України;	Право як можливість людини заробляти собі на життя працею
укладання договору регламентується нормами цивільного права;	Право як система норм, що регулюють цивільні відносини
один із предметів, який вивчають студенти є історія держави і права;	Право як система загальнообов'язкових, формально визначених правил поведінки загального характеру, що встановлюється і охороняється державою
поліція – це правоохоронний орган;	Право як система норм, що зафіксовані в нормативно-правових актах; дотримання

	законів називається законністю, законності породжує правопорядок, який охороняють правоохоронні органи
у всьому світі існують організації із захисту прав людини – правозахисні.	Права як можливості людини, що необхідні їй для існування і розвитку